

INFORMÁCIA PRE ZRIAĐOVATEĽOV – CHD a CHP a INTEGRAČNÉ PODNIKY

V súvislosti s realizáciou platných a účinných dohôd o poskytovaní príspevkov v rámci aktívnych opatrení na trhu práce (AOTP) podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“) ako aj realizáciou opatrení v rámci projektu „Prvá pomoc“ počas mimoriadnej situácie v súvislosti s pandémiou vírusu SARS-CoV-2 vyvolávajúceho ochorenie COVID-19, boli úrady práce, sociálnych vecí a rodiny usmernené interným metodickým usmernením nasledovne:

Oprávnené obdobie, ktorého sa osobitný režim týka, je vymedzené od 13. marca 2020, t. j. odo dňa obmedzenia alebo zakázania niektorých prevádzok na základe Opatrenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia, č. OLP/2576/2020 (ďalej len „Opatrenie ÚVZ“) do konca kalendárneho mesiaca, v ktorom bude Opatrenie ÚVZ zrušené.

§ 53 g – Vyrovňavacie príspevky integračnému podniku

Sociálne podniky predstavujú subjekty s rôznou právnou formou. Bez ohľadu na status registrovaného sociálneho podniku môžu tieto subjekty predstavovať oprávnených žiadateľov v rámci projektu „Prvá pomoc“, v prípade splnenia všetkých podmienok. Na registrované sociálne podniky sa uplatňujú rovnaké podmienky projektu ako na subjekty, ktoré nie sú registrovanými sociálnymi podnikmi.

Z uvedeného vyplýva, že ak sociálny podnik musel obmedziť alebo uzavrieť svoju prevádzku na základe Opatrenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ÚVZ) pri ohrození verejného zdravia, č. OLP/2576/2020, alebo bol zasiahnutý mimoriadnou situáciou, môže si požiadať o príspevok v rámci projektu „Prvá pomoc“ ak spĺňa všetky podmienky uvedené v Oznámení o možnosti predkladania žiadostí.

Je potrebné zvážiť možnosť využitia príspevkov v rámci projektu „Prvá pomoc“ v prípade, ak registrovaný sociálny podnik vypláca svojim zamestnancom náhradu mzdy/mzdu v zmysle príslušných ustanovení Zákonníka práce. Je dôležité ale upozorniť, že príspevky sa neposkytujú na mzdové náklady zamestnancov, na ktorých je poskytovaný iný príspevok na mzdy/CCP v rámci AOTP z úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, z čoho vyplýva, že **registrovaný sociálny podnik si môže vybrať, čo mu je výhodnejšie**, ak spĺňa všetky podmienky projektu „Prvá pomoc“ avšak nie je možné poskytovať pomoc súbežne na jedného zamestnanca prostredníctvom obidvoch nástrojov.

Vhodnosť a využitie jednotlivých opatrení projektu „Prvá pomoc“ si registrovaný sociálny podnik posudzuje sám nakoľko vykonáva svoju činnosť vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť ako všetky iné subjekty.

Sociálny podnik, ktorý v súlade so Zákonníkom práce nariadi čerpanie dovolenky svojim zamestnancom, poskytne neplatené voľno resp. z dôvodu prekážky v práci na strane zamestnanca zamestnanci poberajú dávku sociálneho zabezpečenia, alebo im zamestnávateľ poskytuje náhradu mzdy, môže predkladať naďalej žiadosti o úhradu platby v rámci príspevku v zmysle § 53g zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v zmysle uzatvorenej dohody o poskytnutí vyrovnávacích príspevkov.

Dávame do pozornosti, že prostredníctvom vyrovnávacích príspevkov podľa 53g zákona o službách zamestnanosti si počas mimoriadnej situácie registrovaný sociálny podnik, ktorý je integračným podnikom (ďalej len „IP“) môže požiadať o poskytnutie vyrovnávacích príspevkov na mzdové náklady v prípade, ak uhrádzal náhradu mzdy len na zamestnancov, na ktorých sa poskytujú mzdové náklady podľa § 53g ods. 1 písm. a). V prípade, ak má IP zamestnancov, ktorí poskytujú pomoc pracovníkom so zdravotným postihnutím, t.j. vykonávajú činnosť pracovného asistenta alebo poskytujú pomoc znevýhodneným pracovníkom, t. j. vykonávajú činnosť mentora, v zmysle Zákonníka práce je zamestnávateľ povinný vyplácať týmto zamestnancom náhradu mzdy aj napriek tomu, že pomoc pracovníkom so zdravotným postihnutím/ znevýhodneným pracovníkom **nevykonávali**, nie je možné si tieto náklady predložiť na refundáciu v rámci § 53g zákona o službách zamestnanosti. Nakoľko v zmysle § 53g ide o dodatočný náklad podľa 53g ods. 1 písm. b) alebo náklad podľa 53g ods. 1 písm. c), príspevok na hore uvedených zamestnancov si môžu IP uplatňovať len prostredníctvom projektu „Prvá pomoc“.

Uvedené vyplýva z toho, že v zmysle Nariadenia Komisie 651/2014 v platnom znení je možné považovať dodatočný náklad/náklad za oprávnený jedine v prípade, ak bola pomoc pracovníkom asistentom/mentorom **skutočne vykonávaná**. Avšak ak vykonávaná nebola, vzhľadom na mimoriadnu situáciu, náklad na náhradu mzdy, ktorý je v tomto prípade dodatočným nákladom/nákladom, **nemožno považovať za oprávnený**. V takýchto prípadoch IP môže požiadať o príspevok na náhradu mzdy na takéhoto zamestnanca, len prostredníctvom projektu „Prvá pomoc“.

V zmysle § 53g ods. 1 písm. a) zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách a zamestnanosti“) úrad poskytuje vyrovnávacie príspevky na mzdové náklady spojené so zamestnávaním znevýhodnených osôb alebo zraniteľných osôb. Zákon v citovanom ustanovení ods. 6 explicitne ustanovuje, že oprávnenými nákladmi na účely vyrovnávacieho príspevku podľa ods. 1 písm. a) sú náklady na celkovú cenu práce. Zároveň uvádzame, že v zmysle Zákonníka práce v platnom znení celkovú cenu práce tvorí okrem iného mzda vrátane náhrady mzdy. Zdôrazňujeme však, že nie je možný súbeh poskytovania príspevku na toho istého zamestnanca, v rovnakom čase, na ten istý účel mzda/celková cena práce/náhrada mzdy.

§ 55 - Chránená dielňa a chránené pracovisko

Z hľadiska priznaného postavenia chránenej dielne alebo chráneného pracoviska je potrebné upozorniť na skutočnosť, že v zmysle § 55 ods. 1 zákona o službách zamestnanosti chránená dielňa (CHD) a chránené pracovisko (CHP) sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, na ktorých sú zamestnaní občania so zdravotným postihnutím v pracovnom pomere, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce, alebo pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu, a na ktorých sú pracovné podmienky, vrátane nárokov na pracovný výkon, prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím.

Podľa § 55 ods. 2 a 5 zákona o službách zamestnanosti je podmienkou pre priznanie postavenia CHD/CHP vlastníctvo priestorov alebo nájom priestorov, v ktorých bude zriadená/é CHD/CHP, popis pracovnej činnosti, pracoviska a jeho umiestnenia, pracovných

podmienok a doklad o nájme priestorov, ak právnická osoba alebo fyzická osoba nie je vlastníkom priestorov ako aj rozhodnutie orgánu štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva.

V prípade, že sa zriaďovateľ CHD/CHP v dôsledku vzniknutej situácie rozhodne zamestnancov so zdravotným postihnutím prepustiť, je potrebné priznané postavenie CHD/CHP zrušiť. To je možné urobiť dvomi spôsobmi, a to:

- a) buď priznané postavenie CHD/CHP v zmysle § 55 ods. 6 druhej vety zákona o službách zamestnanosti úrad zruší (nakoľko zriaďovateľ CHD/CHP nebude plniť zákonné podmienky), alebo
- b) o zrušení, v zmysle § 55 ods. 6 tretej vety zákona o službách zamestnanosti písomne požiada zriaďovateľ CHD/CHP.

Ak zriaďovateľ CHD/CHP, chce umožniť svojim zamestnancom, ktorí sú občanmi so zdravotným postihnutím, pracovať „z domu“, nebudú splnené podmienky priznaného postavenia CHD/CHP, preto v tomto prípade nie je možné uplatniť „prácu z domu“ (viď podmienky uvedené vyššie).

V nadväznosti na uvedené odporúčame úradom, aby v prípade rozhodnutia zriaďovateľa CHD/CHP o presune zamestnancov na prácu „z domu“, t. j. mimo priestory zriadenej/ého CHD/CHP, pozastavili (na základe písomnej žiadosti zriaďovateľa CHD/CHP) priznané postavenie CHD/CHP na dobu určitú (§ 55 ods. 6, tretia veta zákona o službách zamestnanosti). Upozorňujeme, že v období pozastavenia priznaného postavenia CHD/CHP nepatria CHD/CHP príspevky poskytované CHD/CHP.

Ak by sa zriaďovateľ CHD/CHP rozhodol, že priznané postavenie CHD/CHP nepozastaví a zamestnancom so ZP určí čerpanie dovolenky, alebo zamestnanci sa stanú dočasne práceneschopní alebo si čerpajú nárok na ošetrovanie člena rodiny, resp. bude využitá iná legálna forma neprítomnosti zamestnanca so ZP na pracovisku, je potrebné túto skutočnosť zohľadniť aj pri súvisiacom poskytovaní príspevkov podľa zákona o službách zamestnanosti.

§ 56 - Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska

Podľa § 56 ods. 6 zákona o službách zamestnanosti zamestnávateľ, ktorému bol poskytnutý príspevok, je povinný zachovať zriadené pracovné miesto v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku **najmenej dva roky**. Zamestnávateľ, ktorý nesplnil povinnosť podľa prvej vety, je povinný vrátiť úradu pomernú časť poskytnutého príspevku zodpovedajúcu obdobiu, počas ktorého na zriadenom pracovnom mieste nezamestnával občana so zdravotným postihnutím.

Ak však zamestnávateľ deklaruje, že má z dôvodu pandémie vírusu COVID -19 ťažkosti so zamestnávaním a je nútený v tejto súvislosti prepúšťať zamestnancov, resp. im nemôže pridelovať prácu, nemá možnosť zamestnanca prijatého z evidencie UoZ na vytvorené pracovné miesto ďalej zamestnávať, pričom túto skutočnosť úradu písomne (elektronicky, listom alebo iným písomným spôsobom) oznámi, úrad s ním bude vzniknutú situáciu riešiť.

V prípade, ak bude chcieť zriaďovateľ CHD/CHP presunúť zamestnancov na prácu z domu, mal by úrad pozastaviť priznané postavenia CHD/CHP na dobu určitú a ak príspevok ešte neposkytol, počas pozastavenia priznaného postavenia CHD/CHP, ho ani neposkytnúť.

§ 56a – Príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní

Ak zamestnávateľ, ktorý zamestnáva viac ako 25 % občanov so zdravotným postihnutím z priemerného evidenčného počtu zamestnancov deklaruje, má z dôvodu pandémie vírusu COVID-19 ťažkosti so zamestnávaním a je nútený v tejto súvislosti prepúšťať zamestnancov, resp. im nemôže pridelovať prácu, nemá možnosť udržať zamestnanca - občana so zdravotným postihnutím ďalej zamestnávať príslušný úrad vyzve zamestnávateľa a vzniknutú situáciu vyrieši ukončením zmluvného vzťahu bez akýchkoľvek sankcií. Poberateľ príspevku „zamestnávateľ“, podľa § 56a zákona si môže súčasne požiadať aj o príspevok z projektu „Prvá pomoc“ ak súčasne nepožiadá v rámci príspevku podľa § 56a zákona o prevádzkových nákladoch na mzdu/CCP za rovnaké obdobie a splní podmienky pre poskytnutie príspevku, a to podľa Opatrenia č. 1 alebo č. 3A.

§ 59 - Príspevok na činnosť pracovného asistenta

V zmysle § 59 ods. 1 prvej vety zákona o službách zamestnanosti úrad poskytne príspevok **na činnosť** pracovného asistenta (ďalej len „príspevok“) zamestnávateľovi, ktorý zamestnáva občana so zdravotným postihnutím, alebo samostatne zárobkovo činnou osobou, ktorá je občanom so zdravotným postihnutím (ďalej len „SZČO so ZP“), ak z druhu zdravotného postihnutia a z vykonávanej pracovnej činnosti zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnou osoby vyplýva potreba pracovného asistenta.

Vo všeobecnosti platí, že ak bola prevádzka na základe Opatrenia ÚVZ zatvorená, patrí žiadateľovi (zamestnávateľovi alebo SZČO so ZP) príspevok na činnosť pracovného asistenta iba do dňa predchádzajúceho dňu, počnúc ktorým boli prevádzky zatvorené. Odo dňa zatvorenia prevádzok v období prekvenutia krízy spojenj s pandemiou ochorenia COVID - 19 si žiadatelia môžu uplatniť nárok na niektoré z opatrení projektu Prvá pomoc, v závislosti od splnenia podmienok pre poskytnutie príspevku na konkrétne opatrenie.

Za obdobie, kedy zamestnávateľovi nepatrí príspevok na činnosť pracovného asistenta z dôvodu uvedeného vyššie, má zamestnávateľ možnosť využiť niektoré z opatrení projektu Prvá pomoc, napr. Opatrenie č. 1 alebo Opatrenie č. 3.

Za obdobie, kedy SZČO so ZP nepatrí príspevok na činnosť pracovného asistenta z dôvodu uvedeného vyššie, má SZČO so ZP možnosť požiadať o príspevok v rámci projektu "Prvá pomoc", a to v rámci Opatrenia č. 2. alebo Opatrenia č. 4.

Fyzická osoba, ktorá v zmysle § 59 ods. 2 písm. b) zákona o službách zamestnanosti poskytuje pomoc SZČO so ZP pri prevádzkovaní alebo vykonávaní samostatnej zárobkovej činnosti a pri vykonávaní jej osobných potrieb počas prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti, a ktorá zostala bez príjmu, si môže uplatniť nárok na poskytnutie príspevku v rámci projektu Prvá pomoc Opatrenia č. 2 alebo Opatrenia č. 4 za predpokladu, že sa takáto fyzická osoba identifikovala ako SZČO a spĺňa aj ostatné podmienky konkrétnych opatrení projektu Prvá pomoc.

§ 60 - Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov

Na príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov podľa § 60 zákona je právny nárok, a preto je poskytovaný v štandardnom režime, čo znamená, že všetky predložené doklady o prevádzkových nákladoch za príslušný štvrtýrok kalendárneho roka 2020 v zmysle § 60 ods. 10 zákona, ktoré zamestnávateľ alebo SZČO so ZP reálne vynaloží aj počas mimoriadnej situácie počas pandémie vírusu COVID-19, budú, po overení ich oprávnenosti, úradom refundované.

Tento príspevok je viazaný na priznané postavenie chránenej dielne (CHD) alebo chráneného pracoviska (CHP). Z tohto aspektu môžu nastať nasledovné situácie:

- a) Ak bude pozastavené postavenie CHD//CHP podľa § 55 ods. 6 zákona o službách zamestnanosti, nepatrí CHD/CHP príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov podľa § 60 ods. 1 zákona o službách zamestnanosti.
- b) Ak „zamestnávateľ“ deklaruje, že má z dôvodu pandémie vírusu COVID-19 ťažkosti so zamestnávaním v čase mimoriadnej situácie a zatvorí prevádzku na základe uznesenia vlády SR, v dôsledku čoho nemôže pridať prácu zamestnancovi so zdravotným postihnutím na pracovisku, na ktoré bolo priznané postavenie CHP (využije aj príslušné ustanovenia Zákonníka práce a jeho zamestnanci budú čerpať dovolenku, neplatené voľno, PN alebo OČR), je možné, po predložení dokladov preukazujúcich vynaložené náklady, a po ich overení úradom, poskytnúť príspevok podľa § 60 ods. 2 zákona o službách zamestnanosti na úhradu nasledovných prevádzkových nákladov:
 - nájomné a náklady na služby spojené s nájomným,
 - náklady na palivo a energiu, (zálohové platby, ktoré však v prípade preplatiek budú vrátené na účet úradu),
 - vodné, stočné a náklady na odvoz a likvidáciu odpadu, (zálohové platby, ktoré však v prípade preplatiek budú vrátené na účet úradu),
 - náklady na celkovú cenu práce zamestnancov, ktorí sú občanmi so zdravotným postihnutím (vrátane náhrady mzdy zamestnanca so ZP)
 - náklady súvisiace so zabezpečovaním administratívy chránenej dielne alebo chráneného pracoviska.
- c) Ak „SZČO so ZP“ deklaruje, že má z dôvodu pandémie vírusu COVID-19 ťažkosti so živnosťou v čase mimoriadnej situácie, v dôsledku čoho nemôže vykonávať činnosť na pracovisku, na ktoré bolo priznané postavenie CHP, je možné, po predložení dokladov preukazujúcich vynaložené náklady a po ich overení úradom, poskytnúť príspevok podľa § 60 ods. 3 zákona o službách zamestnanosti na úhradu nasledovných prevádzkových nákladov:
 - nájomné a náklady na služby spojené s nájomným, okrem nájomného za bytovú jednotku a náklady na služby spojené s týmto nájomným,
 - náklady na palivo a energiu, (zálohové platby, ktoré však v prípade preplatiek budú vrátené na účet úradu),
 - vodné, stočné a náklady na odvoz a likvidáciu odpadu, (zálohové platby, ktoré však v prípade preplatiek budú vrátené na účet úradu),

- náklady na úhradu preddavku na poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, platených samostatne zárobkovo činnou osobou, ktorá je občanom so zdravotným postihnutím,
- náklady súvisiace so zabezpečením administratívy chránenej dielne alebo chráneného pracoviska.

Poberateľ príspevku „SZČO so ZP“ podľa § 60 zákona si môže súčasne požiadať aj o príspevok z projektu „Prvá pomoc“ po splnení podmienok pre poskytnutie príspevku, a to podľa Opatrenia č. 2 alebo č. 3B.

Poberateľ príspevku „zamestnávateľ“, podľa § 60 zákona si môže súčasne požiadať aj o príspevok z projektu „Prvá pomoc“ ak súčasne nepožiadava v rámci príspevku podľa § 60 zákona o prevádzkových nákladoch na mzdu/CCP za rovnaké obdobie a splní podmienky pre poskytnutie príspevku, a to podľa Opatrenia č. 1 alebo č. 3A.

Poznámka:

Upozorňujeme, že, ak ide o poskytnutie príspevku v rámci Projektu „Prvá pomoc“ podľa § 54 ods. 1 písm. e) zákona o službách zamestnanosti

- a) podmienka podľa odseku 7 písm. a) sa považuje za splnenú, ak správca dane žiadateľovi povolil odklad platenia dane, platenie dane v splátkach alebo platenie daňového nedoplatku v splátkach,
- b) podmienka podľa odseku 7 písm. b) sa považuje za splnenú, ak Sociálna poisťovňa žiadateľovi povolila splátky dlžných súm poistného alebo zdravotná poisťovňa žiadateľovi povolila splátky dlžných súm preddavku na poistné alebo nedoplatku z ročného zúčtovania poistného,
- c) podmienka podľa odseku 7 písm. d) sa považuje za splnenú, ak úrad žiadateľovi určil splátky dlžných súm splatných finančných záväzkov,
- d) splnenie podmienok podľa odseku 7 sa preukazuje čestným vyhlásením žiadateľa, ak nie je preukázaný opak,
- e) žiadateľ je povinný vrátiť úradu poskytnutý príspevok, ak úrad dodatočne zistí, že žiadateľ ku dňu podania žiadosti nespĺňal podmienky podľa odseku 7.

Ak ide o poskytnutie príspevku v rámci nástrojov AOTP zákona o službách zamestnanosti, prostredníctvom ktorých sa refunduje celková cena práce (ďalej len „CCP“) zamestnanca uvádzame, že novelou zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) s účinnosťou od 6.4.2020 bol schválený odklad splatnosti:

- povinného poistného na sociálne poistenie za marec 2020,
- preddavku na zdravotné poistenie za marec 2020 (ďalej len „odvody“), ktoré je povinný platiť zamestnávateľ, alebo povinne nemocensky poistená a povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba.

Odložené odvody u zamestnávateľa sú len tie, ktoré je povinný platiť samotný zamestnávateľ (teda tie vo výške 35,2 % z vymeriavacích základov všetkých zamestnancov), t. j. netýka sa odvodov za zamestnanca, ktoré odvádza za neho zamestnávateľ (a ktoré mu zráža zo mzdy).

Zákon o službách zamestnanosti sa v tejto súvislosti nezmenil, preto úrady postupujú pri poskytovaní príspevkov štandardne, čo znamená, že uhradia príspevok na CCP (mzdu + odvody platené zamestnávateľom 35,2%) na základe preukázateľných vynaložených nákladov, t. z. ak za daný mesiac žiadateľ predkladal bankový výpis preukazujúci zaplatené mzdy a odvody na zdravotné a sociálne poistenie, refundovali mu úrady skutočne preukázané (reálne) náklady. V čase odkladu splatnosti poistného úrady refundujú opäť iba skutočne preukázané (reálne) náklady, z čoho vyplýva, že žiadateľovi bude refundovaná iba hrubá mzda, keďže výdavok na úhradu odvodov sa nezrealizoval a nebude preukázaný.